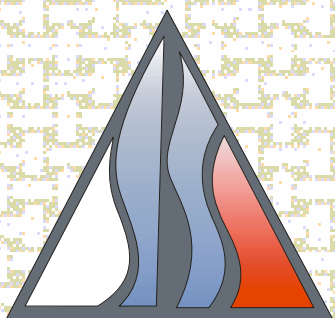

Studia Biblica Slovaca 2005

Katolícke biblické dielo

Studia Biblica Slovaca je ročenka zameraná na skúmanie Svätého písma Starého a Nového zákona predovšetkým zo stánky filologickej, historickej, exegetickej a teologickej.

Vydáva Katolícke biblické dielo, Svit, s cirkevným schválením.

Imprimatur: Mons. Prof. ThDr. František Tondra, spišský diecézny biskup, č. 1-06 zo dňa 3. 1. 2006

Redaktor: Blažej ŠTRBA (Jeruzalem, IL)

Redakčná rada: Jaroslav BROŽ (Praha, CZ) - Peter DUBOVSKÝ SJ (Bratislava; Rím, I) - Pavol FARKAŠ (Nitra) - Peter FEDOR (Prešov) - Sr. Júlia Daniela ISKROVÁ (Ružomberok) - Róbert JÁGER (Prešov) - Jozef JANČOVIČ (Bratislava) - Róbert LAPKO (Košice) - Milan SOVA (Bratislava) - Peter ŠOLTĚS (Flörsheim am Main, D) - Jozef TIŇO (Bratislava) - František TRSTENSKÝ (Spišské Podhradie) - Pavol VILHAN (Badín) - Sr. Gabriela Ivana VLKOVÁ (Olomouc, CZ) - Ján Peter ZAŇ OFM (Bratislava)

Jazyková úprava: Elena Slaná

Sadzba: redakcia

Na príprave publikácie sa podieľali prof. Jozef Heriban, Michal Hrnčiar, Jozef Jančovič, Anna Koniarová, Blažej Štrba, František Trstenský, prof. Anton Tyrol, Pavol Vilhan.

Príspevky v slovenčine alebo češtine, alebo knihy na recenziu prosíme adresovať na jednu z adries:

Redakcia *Studia Biblica Slovaca*, Blažej Štrba, Banská 28, 976 32 Badín (Slovakia), tel.: (00421) 048/418 22 42, fax: 048/418 22 08, studiabiblica@xaver.sk,

František Trstenský, Teologický inštitút, Spišská Kapitula 6, 053 04 Spišské Podhradie (Slovakia), tel.: (00421) 053/419 41 80, f.trstensky@centrum.sk.

Príspevky sa požadujú tak v elektronickej podobe (disketou alebo pripojeným dokumentom e-mailu, podľa možnosti v Microsoft Word formáte s typom písma Times New Roman), ako aj vo vytlačenej forme (A4, riadkovanie 1,5). Ak sú používané iné typy písma pre hebrejštinu a gréčtinu ako v BibleWorks, tak upresniť aké. Príspevok typu článok alebo poznámka musí byť doplnený zhrnutím nie dlhším ako 150 slov, jeho anglickou verziou a zoznamom bibliografie. Nevyžiadané exempláre sa späť neposielajú. Redakcia si vyhradzuje právo na jazykovú a štylistickú úpravu prijatých príspevkov.

Objednávku posielajte na adresu redakcie s doplnkom *Objednávka*. Cena: 104,- Sk (plus poštovné).

To place a Standing Order for the current number *Studia Biblica Slovaca* 2005 (and future issues) contact Redakcia *Studia Biblica Slovaca*, with a note *Subscription*. Price: 3,00 € (plus postage).

Bankové konto: 10006-260335050, IBAN: SK93 4900 0100 0602 6033 5050, BIC: ISTRSKBA.

Blažej Štrba (zostavovateľ)

Studia Biblica Slovaca 2005

© 2006 by Katolícke biblické dielo, Svit

Katolícke biblické dielo, Jilemnického 32/A, 059 21 Svit (Slovakia), www.kbd.sk

Tlač: Obalotava, a.s., č. 995, 976 13 Slovenská Ľupča

Printed in Slovakia

ISBN 80-89120-06-7

EAN 9788089120062

Obsah

Obsah	1
Contents	2
<i>Mons. Rudolf BALÁŽ</i>	
Slovo na cestu	3-4
<i>Blažej ŠTRBA</i>	
Ročenka <i>Studia Biblica Slovaca</i>	5-10
Články	
<i>Pavol FARKAŠ</i>	
Minulosť a prítomnosť biblických vied v slovenskom kontexte	11-16
<i>Peter DUBOVSKÝ SJ</i>	
Výklad Svätého písma: hermeneutický model založený na teórii štyroch kultúr ..	17-38
<i>Jozef JANČOVIČ</i>	
<i>Imago Dei</i> (Gn 1,27) – biblický koncept úplnosti a dokonalosti človeka	39-59
Poznámky	
<i>Blažej ŠTRBA</i>	
Čo urobil Peter, keď kohút druhýkrát zaspieval? Filologická poznámka k slovesu ἐπιβállω v Mk 14,72	60-72
<i>Milan SOVA – Peter DUBOVSKÝ SJ</i>	
Návrh transliterácie a prepisu hebrejských spoluhlások a samohlások do slovenčiny	73-76
Abstrakty a recenzie	
Bibel und Liturgie 77 (2004) (<i>František Trstenský</i>)	77-78
Biblische Zeitschrift 48 (2004) (<i>Blažej Štrba</i>)	78-82
Revue biblique 111 (2004) (<i>Jozef Jančovič</i>)	82-84
Juraj BÁNDY: <i>Teológia Starej zmluvy</i> (<i>Pavol Farkaš</i>)	84-85
Jozef HERIBAN: <i>Dizionario terminologico-concettuale di scienze bibliche e ausiliarie</i> (<i>Sergio Felici</i>)	86-88
Oznamy	
<i>Ján ĎURICA SJ</i>	
Botekov preklad Písma s komentármi Jeruzalemskej Biblie	89-93
<i>Anton TYROL</i>	
Časopis <i>Sväté písmo pre každého</i>	94-95
<i>Ján Peter ZÁŇ OFM</i>	
Vypracovanie odborného komentára Písma svätého v slovenskom jazyku	96-97
Životné jubileum prof. Jozefa Heribana	98
Použité bibliografické skratky	99-100

Contents

Obsah	1
Contents	2
<i>Mons. Rudolf BALÁŽ</i>	
Foreword	3-4
<i>Blažej ŠTRBA</i>	
Annual <i>Studia Biblica Slovaca</i>	5-10
Articles	
<i>Pavol FARKAŠ</i>	
The past and the present of the biblical sciences in the Slovakian context	11-16
<i>Peter DUBOVSKÝ SJ</i>	
Explanation of the Sacred Scripture: a hermeneutical model based on the theory of the four cultures	17-38
<i>Jozef JANČOVIČ</i>	
<i>Imago Dei</i> (Gen 1,27) – biblical concept of completeness and perfection of human being	39-59
Notes	
<i>Blažej ŠTRBA</i>	
What has Peter done, when the cock crowed a second time? A philological note on the verb ἐπιβάλλω in Mk 14,72	60-72
<i>Milan SOVA – Peter DUBOVSKÝ SJ</i>	
Proposal for the transcription and transliteration of the Hebrew consonants and vowels into Slovak	73-76
Abstracts and reviews	
Bibel und Liturgie 77 (2004) (<i>František Trstenský</i>)	77-78
Biblische Zeitschrift 48 (2004) (<i>Blažej Štrba</i>)	78-82
Revue biblique 111 (2004) (<i>Jozef Jančovič</i>)	82-84
Juraj BÁNDY: <i>Teológia Starej zmluvy</i> (<i>Pavol Farkaš</i>)	84-85
Jozef HERIBAN: <i>Dizionario terminologico-concettuale di scienze bibliche e ausiliarie</i> (<i>Sergio Felici</i>)	86-88
Communications	
<i>Ján ĎURICA SJ</i>	
Botek's translation of the Scripture with the commentaries of Jerusalem Bible ...	89-93
<i>Anton TYROL</i>	
Magazine <i>Sacred Scripture for everyone</i>	94-95
<i>Ján Peter ZÁŇ OFM</i>	
Project of the exegetical commentary on Sacred Scripture in Slovak	96-97
The jubilee of prof. Jozef Heriban	98
Abbreviations	99-100

Minulosť a prítomnosť biblických vied v slovenskom kontexte

Pavol FARKAŠ

Zhrnutie

Pre lepšie pochopenie stavu biblických vied na Slovensku v súčasnosti je nevyhnutným pohľad do ich minulosti. Stručným historickým prehľadom biblistiky je naznačené, že aj na Slovensku záujem o túto teologickú disciplínu sústavne rastie.

Summary

For a better understanding of the status of the biblical sciences in Slovakia today it is necessary to take a look back into the past. This concise historical survey on biblistics indicates a constantly growing interest in this theological discipline in Slovakia.

Výklad Svätého písma: hermeneutický model založený na teórii štyroch kultúr

Peter DUBOVSKÝ SJ

Zhrnutie

V tomto článku je navrhnutý nový hermeneutický model interpretácie Svätého písma, je inšpirovaný celoživotným dielom amerického historika J. W. O'Mallyeho, ktorý navrhol interpretovať dejiny kresťanskej civilizácie v Európe zo štyroch pohľadov – štyroch kultúr. Prvá kultúra, prorocká, vidí Písmo ako inšpirované slovo Božie. Druhá, akademická, chápe Sväté písmo ako objekt vedeckých štúdií. Tretia, humanistická, vníma Písmo ako zdroj pre meditáciu a inšpiráciu. Nakoniec, štvrtá, umelecká, pristupuje k Svätému písmu ako k zdroju inšpirácie pre umelecké diela. Všetky štyri kultúry sa nachádzajú už v samotnom Písme a tvoria neoddeliteľnú časť kresťanskej tradície. V druhej časti je tento model aplikovaný na Gn 1. Autor analyzuje problémy a vývoj chápania tejto kapitoly a ukazuje, ako tento model môže prispieť k porozumeniu a riešeniu napätia v exegéze a teológii.

Summary

This article proposes a new hermeneutical model of the interpretation of the Scripture. This model is inspired by lifelong works of J. W. O'Malley, who suggested interpreting the history of the Christian civilization in Europe from four points of view – the four cultures. The first, i.e. prophetic culture projects the Scripture as an inspired word of God. The second, academical culture understands the Sacred Scripture as an object of scientific studies. The third, humanistic culture assumes the Scripture to be a source of meditation and inspiration in ancient and modern literature. Finally, the fourth, artistic culture approaches the Scripture as a source of inspiration in artwork. All four cultures can be already found in the Scripture itself and present an inseparable part of Christian tradition. In the second part, this model is applied to Gen 1. The author interprets the problems and development of understanding of this chapter and shows how this model can contribute to understanding and solving tensions in exegesis and theology.

Imago Dei (Gn 1,27) – biblický koncept úplnosti a dokonalosti človeka

Jozef JANČOVIČ

Zhrnutie

Analytická časť ponúka najprv prehľad a hodnotenie interpretácií textu Gn 1,26-27 o Božom obraze v človeku, ktoré sa často zastavia iba na popise konkrétnych aspektov ľudskej prirodzenosti. Kontext veršov na začiatku Písma a perspektíva biblického kánonu však umožňuje chápať tému Božieho obrazu v človeku jednak ako určitú časovo viazanú víziu vzťahu človeka k Bohu, a tiež ako výstižný teologický koncept úplnosti a dokonalosti človeka. Preto sa téma v druhom slede skúma štúdiom kontextu veršov na viacerých úrovniach biblického kánonu. Výnimočne stanovený vzťah medzi človekom a Bohom poskytuje všetkým ľuďom zároveň reálne možnosti dosahovať aj mnohokrát ohrozenú pôvodnú dokonalosť. Dôkazom toho sú neskoršie kánonické texty Nového zákona vidiace práve v Ježišovi najdokonalejší obraz Boha. Článok núka nové impulzy pre teologickú antropológiu.

Summary

The analytical part offers a view and evaluation of interpretations of Gn 1,26-27 about God's image in human being that often pause only at description of concrete aspects of human nature. However, the context of verses at the beginning of the Scripture and in prospective of the entire canon provides the understanding of the theme of God's image in humans not only as a fixed vision about relationship of human being with God. It also offers pertinent original theological concept of completeness and perfection of the human being. Therefore the theme of the biblical text is studied secondly through the context of verses on different levels of the biblical canon. The extraordinary relationship between man and God gives to the humans the real possibility to achieve the often-threatened original perfection. An evidence of this comes from later canonical texts of the New Testament that see in Jesus the most perfect image of God. The article offers new impulses for theological anthropology.

Čo urobil Peter, keď kohút druhýkrát zaspieval? Filologická poznámka k slovesu ἐπιβάλλω v Mk 14,72

Blažej ŠTRBA

Zhrnutie

Veta, ktorá opisuje Petrovu reakciu po druhom zaspievaní kohúta (Mk 14,72), je nevyjasneným problémom pre prekladateľov do moderných jazykov. Problém väzí v samotnej pôvodine, ako to dosvedčujú rôzne textové varianty. Najťažší a súčasne najlepšie doložený textový variant však zdanlivo nedáva zmysel. Problém je skúmaný z uhla pohľadu textovej kritiky, gramatického rázu slovesa ἐπιβάλλω a syntaktickej väzby. *Lectio difficilior* sa javí ako pôvodná verzia. Po krátkej prezentácii lexikálneho problému tohto slovesa a po kontextuálnom skúmaní použitia slovesa je predložený možný preklad, zodpovedajúci dynamike rozprávania Petrovej osobnej situácie: „a chytil sa (za hlavu) a plakal.“ Takéto Markovo vykreslenie Petrovej reakcie predstavuje plastickejšie Petrovu impulzivnosť a moment Petrovho uvedomia si jeho zapretia, tam kde iní synoptici charakterizujú len Petrovo plakanie ako „horké“.

Summary

The phrase describing Peter's reaction after the second cockcrow (Mk 14,72) remains still an unsolved problem for translators into modern languages. The problem lies in the Greek original as it is attested by some textual variants. The most difficult and at the same time the best witnessed textual variant may only appear not to make any sense. The problem is addressed from the point of view of the textual criticism, of the grammatical aspect of the verb ἐπιβάλλω and of the syntax. *Lectio difficilior* seems to be the original version. After the short presentation of this lexeme and the examination of the use in its context, a possible idiomatic translation is presented, which corresponds to the narrative describing Peter's personal situation: "and he grasped (his head [with remorse]) and cried." Such Mark's portrayal of Peter's reaction presents more vividly Peter's impetuosity and the moment of realizing his denial where the other synoptics describe Peter as weeping "bitterly".

Návrh transliterácie a prepisu hebrejských spoluhlások a samohlások do slovenčiny

Milan SOVA – Peter DUBOVSKÝ SJ

Zhrnutie

Cieľom tohto návrhu je jednak čo najvernejšie zachytiť spôsob výslovnosti hebrejských slov prostredníctvom slovenskej abecedy, ako aj ujednotiť používanie prepisu hebrejčiny do slovenčiny v odbornej literatúre.

Summary

The purpose of this proposal is first of all to capture most accurately the pronunciation of Hebrew words by means of the Slovak alphabete, as well as to unify transliteration of Hebrew into Slovak in professional literature.